Mədəniyyətlərarası dialoq sülh aktoru kimi

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Dini və milli tolerantlıq, millətlərarası münasibətlərin inkişaf etdirilməsi

Layihə

Qloballaşma, informasiya texnologiyalarının sürətli inkişafı və insanların sərhədləri aşan qarşılıqlı əlaqəsi dünya icmasını daha yaxın bir məkana çevirib. Müxtəlif etnik, mədəni və dini ənənələr bir-biri ilə qarşılaşır, əməkdaşlıq edir və bəzən də fikirayrılıqları yarana bilir. Belə bir mühitdə mədəniyyətlərarası və dinlərarası dialoq həm sülhün qorunması, həm də cəmiyyətlərin tərəqqisi üçün əsas amillərdən birinə çevrilir. Mədəniyyətlərarası dialoq, müxtəlif etnik, milli və mədəni qruplar arasında qarşılıqlı anlayış və əməkdaşlığı təmin edən prosesdir. Bu dialoq stereotiplərin və qərəzli yanaşmaların aradan qaldırılmasına, qarşılıqlı hörmətin formalaşmasına xidmət edir.

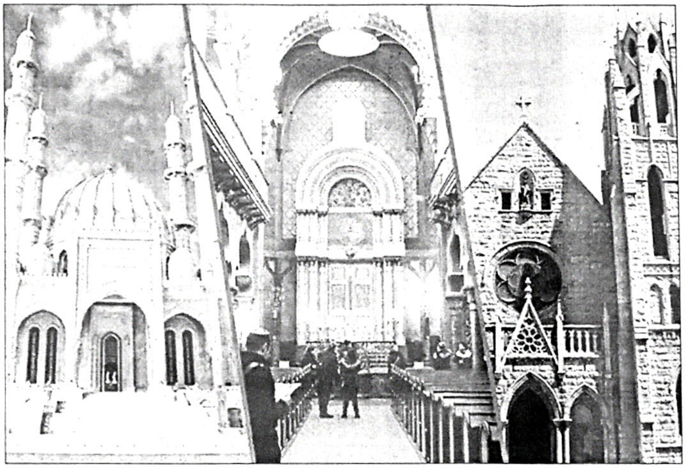

Dinlərarası dialoq isə müxtəlif dini icmalar arasında əməkdaşlıq və anlaşma üçün vacibdir. Dünyada bir çox konfliktlərin kökü dini və mədəni fərqliliklərdə olsa da, dialoq və əməkdaşlıq bu konfliktlərin qarşısını almaqda əsas vasitədir. Müasir Azərbaycan çoxmillətli və çoxdinli bir cəmiyyətdir. Burada müsəlman, xristian, yəhudi və digər etnik-dini qruplar əsrlərdir ki, birgə yaşayır, əməkdaşlıq edir və sosial harmoniyanı qoruyur. Bu birlik, sadəcə, tarixi təsadüf deyil, eyni zamanda, məqsədyönlü dövlət siyasəti, ictimai təşəbbüslər və gündəlik həyat təcrübəsi ilə möhkəmlənmiş bir təcrübədir.

Azərbaycan cəmiyyəti fərqlilikləri zənginlik kimi qəbul edir, bir-birinə hörmətlə yanaşır və bu davranışı yeni nəsillərə ötürür.

Mədəniyyətlərarası dialoqun inkişafında Azərbaycanın müasir siyasəti mühüm rol oynayır. Müstəqillik illərində bu ənənə dövlət siyasəti səviyyəsinə qaldırılıb. Ümummilli Lider Heydər Əliyev multikulturalizmi və dinlərarası harmoniyanı Azərbaycan dövlətçiliyinin mənəvi dayaqlarından biri səviyyəsinə yüksəltdi. O, müxtəlif dini və etnik qrupların sülh içində birgəyaşamasını ölkənin ən böyük sərvətlərindən biri kimi dəyərləndirirdi. Heydər Əliyevin rəhbərliyi dövründə ölkədə bütün dinlərin bərabər hüquqları qanunvericiliklə təmin edildi.

Onun uzaqgörən siyasəti nəticəsində bu gün Azərbaycan dünyada tolerantlıq nümunəsi kimi tanınır. Bu dəyərlər Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Prezident İlham Əliyev Ulu Öndərin müəyyənləşdirdiyi strateji xətti ardıcıl şəkildə inkişaf etdirərək multikulturalizm ideologiyasını müasir mərhələdə dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən birinə çevirib. Onun rəhbərliyi ilə Azərbaycan yalnız regionda deyil, bütün dünyada mədəniyyətlərarası və dinlərarası dialoqun mərkəzlərindən biri kimi tanınır. Prezident İlham Əliyevin uzaqgörən və balanslaşdırılmış xarici siyasəti nəticəsində Azərbaycan beynəlxalq aləmdə sülh, qarşılıqlı hörmət və tolerantlıq prinsiplərinin fəal müdafiəçisinə çevrilib, Qərb və Şərq dəyərləri arasında körpü quraraq müxtəlif mədəniyyətlər və dinlər arasında qarşılıqlı anlaşma platforması rolunu oynayır.

Ölkəmizdə bütün dinlərin nümayəndələri öz dini ayinlərini azad şəkildə icra etməkdədirlər. Fərqli dini konfessiyaların nümayəndələri hər zaman Azərbaycan xalqı ilə həmrəy olub. Ölkədə mövcud ictimai sabitlik, vətəndaş həmrəyliyi və etnik dini dözümlülük mühiti mütərəqqi tarixi ənənələrdən bəhrələnən milli siyasətin məntiqi nəticəsidir. Son illərdə İslam, xristian və digər səmavi dinlərin mədəniyyət nümunələri olan tarixi-memarlıq abidələrinin, məscidlərin, ziyarətgahların, müqəddəs dini sitayiş, inanc yerlərinin təmiri və bərpası ilə bağlı görülən işlər deyilənləri bir daha təsdiqləyir.

Azərbaycan müxtəlif etnosların və millətlərin, fərqli dinlərə sitayiş edən insanların tarixən dostluq və qardaşlıq şəraitində yaşadığı tolerant ölkəyə çevrilib. Dövlət başçısının mütəmadi olaraq din xadimləri ilə görüşü, dini konfessiyalara maddi yardımlar edilməsi ölkədə həyata keçirilən din siyasəti demokratik dövlət quruculuğu kursuna, eləcə də dövlət-din münasibətlərinin mənəvi və hüquqi müstəvidə tənzimlənməsi prinsipinə əsaslanır.

Təbii ki, cəmiyyətdə fərqlilikləri qəbul etmək, onlara hörmətlə yanaşmaq kiçik yaşlardan təşviq olunmalıdır. Uşaqların kiçik yaşlarından fərqlilikləri qəbul etməyi öyrənməsi onların şəxsiyyətinin və sosial bacarıqlarının formalaşmasında əsas rol oynayır. Məktəblərdə bu istiqamətdə aparılan təhsil proqramları onların yalnız akademik biliklərlə deyil, həm də sosial və mədəni biliklərlə zənginləşməsini təmin edir. Tarix və ədəbiyyat dərslərində yalnız milli tarix öyrədilmir, həm də qonşu xalqların mədəniyyəti, adət-ənənələri və tarixi hadisələri geniş şəkildə təqdim olunur. Bu yanaşma uşaqların empatiya və anlayış bacarıqlarını inkişaf etdirir, onları müxtəlif mədəniyyət və dinlər qarşısında açıq və tolerant edir. Beləcə, gənc nəsil həm fərqlilikləri dəyərləndirməyi, həm də birgə fəaliyyət göstərməyi öyrənir ki, bu da onların gələcəkdə həm sosial, həm də peşəkar həyatda uğurla inteqrasiya olmasına zəmin yaradır. Universitet səviyyəsində isə bu proses daha sistemli və məqsədli şəkildə davam etdirilir. Seminarlar, forumlar və gənclərin iştirak etdiyi mübadilə proqramları onların analitik düşüncəsini inkişaf etdirir, tolerantlıq və empatiya bacarıqlarını gücləndirir. Bu təcrübələr həm də gələcək liderlərin formalaşmasına yardım edir, çünki onlar müxtəlif mədəniyyət və dinləri tanımaqla həm ictimai, həm də diplomatik bacarıqlar qazanırlar.

İctimaiyyətin maarifləndirilməsi də dialoqun inkişafında vacib rol oynayır. Azərbaycanda media vasitəsilə müxtəlif etnik və dini icmaların mədəniyyətləri tanıdılır, bayramlar və mərasimlər geniş ictimaiyyətə çatdırılır. Televiziya proqramları, sənədli filmlər və reportajlar gənclərin marağını artırır, fərqlilikləri qəbul etməyə təşviq edir. Sosial şəbəkələrdə paylaşılan real hadisələr, icma layihələri və mədəniyyət tədbirləri gəncləri birgə fəaliyyətə cəlb edir. Bu, yalnız əyləncə deyil, həm də sosial məsuliyyət daşıyan bir vasitədir, insanların bir-birinə hörmət etməsini təmin edir. Dinlərarası dialoq Azərbaycan üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Burada müsəlman, xristian və yəhudi icmaları illərdir birgə yaşayır, bayramlarda bir-birini dəstəkləyir, mərasimlərə dəvət olunurlar. Dini liderlərin təşəbbüsləri və icma səviyyəsində keçirilən görüşlər radikalizm və stereotiplərin qarşısını almağa xidmət edir. İnsanlar bir-birinin inanclarına hörmətlə yanaşdıqca cəmiyyətin sülh və birlik anlayışı möhkəmlənir.

Azərbaycanın şəhərlərində keçirilən mədəniyyətlərarası və dinlərarası seminarlar, forumlar və gənclər üçün təşkil olunan dialoq layihələri böyük uğur qazanıb. Bu layihələr gənclərə yalnız nəzəri bilik vermir, həm də praktiki bacarıqlar qazandırır, onları əməkdaşlıq etməyə və problemləri birgə həll etməyə yönəldir. Gənclərin dialoqa cəlb edilməsi uzunmüddətli perspektivdə cəmiyyətin dialoq mədəniyyətini möhkəmləndirir.

Azərbaycanın təcrübəsi göstərir ki, mədəniyyətlərarası və dinlərarası dialoq yalnız humanitar bir missiya deyil, həm də cəmiyyətin inkişafı, iqtisadi tərəqqisi və beynəlxalq nüfuzunun güclənməsi üçün strateji əhəmiyyət daşıyır. İnsanlar bir-birinə hörmətlə yanaşdıqca, fərqlilikləri zənginlik kimi qəbul etdikcə və stereotipləri aradan qaldırdıqca cəmiyyət daha dayanıqlı, sabit və ədalətli olur. Başqa sözlə, düzgün strategiya, təhsil və maarifləndirmə ilə mədəniyyətlərarası və dinlərarası dialoq sülh, sosial harmoniya və iqtisadi tərəqqi üçün güclü dayağa çevrilə bilər. İnsanların fərqlilik qarşısında açıq olması, hörmət və anlayış göstərməsi yalnız Azərbaycan üçün deyil, bütün dünya üçün əhəmiyyətli bir nümunədir.

Bütün bu təcrübələr göstərir ki, mədəniyyətlərarası və dinlərarası dialoq yalnız humanitar və sosial bir missiya deyil, həm də cəmiyyətin inkişafı, iqtisadi tərəqqisi və beynəlxalq nüfuzunun güclənməsi üçün strateji əhəmiyyət daşıyır. İnsanlar bir-birinə hörmətlə yanaşdıqca, fərqlilikləri zənginlik kimi qəbul etdikcə və stereotipləri aradan qaldırdıqca cəmiyyət daha dayanıqlı, sabit və ədalətli olur. Azərbaycan nümunəsi həm dövlət siyasəti, həm ictimai təşəbbüslər, həm də gündəlik həyat təcrübəsi ilə mədəniyyətlərarası və dinlərarası dialoqun necə uğurla inkişaf etdirilə biləcəyini göstərir.

Sevinc

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi əsasında hazırlanıb.